

מיקוד למידה מתווה ישן

70% בגרות חיצונית וציון שנתי - פרק שני, אחד מפרקים ראשון/ שלישי/ רביעי/ שישי , אחד מהפרקים חמישי/ שביעי

30% הערכה חלופית על אחד מהפרקים ראשון/ שלישי/ רביעי/ שישי
אין לבחור את אותו פרק לשני אירועי הערכה.

נושאי הלימוד	תתי נושאים מתכנית הלימודים	הצעה לרעיונות גדולים או שאלות גדולות	רשימת המקורות שלא ילמדו במסגרת המיקוד
פרק ראשון אדם מחפש את עצמו מבוא: חיים ללא מטרה	יוני נתניהו, מכתבי יוני הרב אלימלך בר שאול, מצווה ולב ויקטור פרנקל, האדם מחפש משמעות ר' הלל צייטלין, על גבול שני עולמות מהר"ל, תפארת ישראל הרש"ר הירש, פירוש לספר בראשית	- האם משמעות הקיום שונה עקרונית על פי היהדות בין יהודי לגוי? - מהם המאפיינים של האדם הגורמים ומאפשרים לו לחפש משמעות?	מבוא - חיים ללא מטרה: יוני נתניהו, הרב אלימלך בר שאול.
מהי משמעות החיים?	רמב"ם, הקדמה לפירוש המשנה רמח"ל, מסילת ישרים א, יט הרב דסלר, מכתב מאליו הראי"ה קוק, מוסר אביך	- מהי משמעות הקיום? - מהי דמותו של האדם האידאלי לפי כל אחד מההוגים? - מה מגדיר את צלם אלוקים שבאדם על פי ההוגים השונים וכיצד הוא קשור למשמעות שכל אחד מעניק לחיי האדם?	תוספת מקורות עמ' 28-29

	• לאיזה גישות מרכזיות ניתן לחלק את דבריהם של ההוגים העוסקים במשמעות החיים? • מהם הערכים העומדים מאחרי מציאת משמעות החיים אצל ההוגים השונים? • מהו מקומן של המחשבה והרוח לעומת המעשים אצל כל אחד מההוגים הדן במשמעות החיים? • האם וכיצד ספרי יעץ בני זמננו המנסים לסייע לאדם למצא משמעות בחייו, יונקים מהרעיונות של ההוגים השונים המופיעים בפרק?	הרב יהודה ליאון אשכנזי (הוגי המזרח), שבת לה מקורות להרחבה: אסתר קל, הרב רלב"ג	
פרק שני אני מאמין חשיבות לימוד האמונה	מבוא ריה"ל, כוזרי ר' נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן רס"ג, אמונות ודעות רמח"ל, מסילת ישרים רבנו בחיי, חובת הלבבות הראי"ה קוק, מאמר הדור	• האם מותר לחקור את האמונה? • מהם הסיכויים והסיכונים בחקר האמונה? • מה היחס בין לימודי אמונה לבין לימודי הלכה? • מהם הדגשים לגבי אופייה של ההעמקה בלימודי אמונה אצל כל אחד מההוגים? (מחקר פילוסופי/ עבודת המידות/ חובות הלבבות וכו') • האם ובמה השתנה מקומו של לימוד האמונה במשך הדורות?	1. מבוא - עמ' 32. 2. חשיבות לימוד האמונה עמ' 33. 3. רב סעדיה גאון (רס"ג) עמ' 36-38.
מהי אמונה?	בראשית טו ר' יוסף אלבו, ספר העיקרים	• כיצד אנו מגדירים את האמונה?	4. ר' יוסף אלבו ספר העיקרים, עמ' 49.

	ר' שניאור זלמן מלאדי, תניא האדמו"ר ר' שלום בער שנאורסון, ספר המאמרים רמב"ם, יג עיקרים החזון אי"ש, אמונה וביטחון	• האם היהודי נבחן רק לפי קיום המצוות המעשיות או גם על אמונותיו? • מדוע ולפי מה נוסחו עיקרי האמונה אצל ההוגים השונים? • מהו היחס בין האמונה לבין ההבנה השכלית? (האמונה נוגדת את השכל? נובעת מן השכל? משלימה אותו כתחום נוסף?) • האם אמונה פירושה להאמין שבסוף הכל יהיה בסדר? •	5. רש"ז מלאדי ספר התניא עמ' 50.
כיצד מגיעים לאמונה?	תלמוד בבלי, מדרש העובר במעי אמו מדרש הגדול, חיפוש אברהם אבינו הרב דסלר, מכתב מאליו	• באילו דרכים מגיעים לאמונה? • האם האמונה היא מולדת או נרכשת?	
אמונה ומימוש עצמי	הראי"ה קוק, אורות הקודש, אורות התורה	• האם האמונה בדרך התורה והמצוות אינה מכתיבה את ביטול העצמי? •	
הפרט והכלל בעולם האמונה	הרב שמעון שקופ, שערי יושר ריה"ל, כוזרי הרב סולוביצ'יק, קול דודי דופק	• מהו היחס בין הפרט לכלל? • מהן הדרכים לשמור על הייחודיות של האני בתוך עולם התורה והמצוות והנאמנות לכלל? •	הרב סולוביצ'יק, קול דודי דופק, עמ' 67-68.
עם ישראל- מאמינים	ריה"ל, כוזרי רמב"ם, איגרת תימן	• מהם הטיעונים המרכזיים שמובילים אדם לאמונה?	יזהר סמילנסקי עמ' 84.

בני מאמינים חויית ההתגלות בסיני כשורש אמונה	הראי"ה קוק, למהלך האידאות ואיגרת תקנ"ה הרב יוסף חיים מבגדאד (הבן איש חי), משלי הבן איש חי (הוגי המזרח) מקורות להרחבה: י' סמילנסקי, הרב קוק מאמרי הראי"ה	- במה ייחודית הדרך האמונית של היהדות משאר הדתות? - במה שונה יהודי מגוי והאם אכפת לנו מגויים? (כוזרי, הרב שמעון שקופ, ואפשר להכניס מהפרק הראשון את המהר"ל ור' הלל צייטלין לגבי הדברים שלכאורה משותפים לנו עם הגוי) - האם אנו מאמינים בה' בגלל פלאי הבריאה או בגלל התגלותו בהיסטוריה? כיצד נאמין במעמד הר סיני כעמוד לאמונתנו למרות שלא נכחנו בו?	8. הראי"ה קוק, מאמרי הראי"ה, עמ' 85.
פרק שלישי "להיות טוב יותר" אמונה ומידות מה ההבדל בין האדם לבין בעלי החיים?	אהרון קציר, בכור המהפכה המדעית רמב"ם, שמונה פרקים	- מה ההבדל בין האדם לבין בעלי החיים? - מה מגדיר את צלם אלוקים שבאדם? - האם בחלקים המשותפים לנו ולבעלי החיים, אנו אכן דומים? - האם וכיצד יש לאדם בחירה בהתנהלותו בעולם?	
האם המוסר טבוע באדם מראשית היוולדו	בראשית ו הרב נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), אור הצפון הרב יוסף יוזל הורביץ (הסבא מנוברהדוק), מדרגת האדם	- האם האדם טוב מטבעו או רע מטבעו? - האם יש לשבור את המידות כחלק מעבודת הנפש? (שייך לעוד מקורות בחלקים הבאים)	
דרכי התמודדות עם יצרים שליליים	הרב קלונימוס שפירא (האדמו"ר מפיאסצ'נה), חובת התלמידים	כיצד משפיעים עקרונות אמוניים על תפיסת החינוך? (מקורות נוספים בפרק זה ובפרקים אחרים)	

	• האם האדם טוב או רע מיסודו וכיצד תפיסה זו משפיעה על דרך ההתמודדות עם יצרים שליליים? • האם האדם צריך לנהוג עם עצמו במדרגת ה"כובש" או ה"ישר"? • מבין הדרכים של שבירת היצר והעלאתו, מה עוזר יותר לאדם בהטבת דרכו?	הראי"ה קוק, מאמר הדור	
	• האם ומהו הקשר בין האמונה ובין מידות האדם? • האם וכיצד אמונתו של האדם משפיעה על רמתו האישית ומידותיו הטובות? • מהו היחס בין המוסר הטבעי-אוניברסלי של האדם לבין התורה והמצוות? • האם עם ישראל פטור מהתמודדות עם המוסר הטבעי כי המוסר האלוקי של התורה מבטל אותה? • מה יש לעשות כשיש התנגשות בין המוסר הטבעי לבין המוסר של התורה? • במה אמורה יראת השמים של האדם להשפיע על אישיותו, ומתי היא פסולה?	הרב חרל"פ, מי מרום הראי"ה קוק, אורות הקודש הנצי"ב, העמק דבר	מהו הקשר בין עולם האמונה ובין מידות האדם?
1. מבוא - סכנות הגאווה ספר דברים, עמ' 104.	• מהי ההגדרה של גאווה וענווה? • האם משמעותה של הענווה היא ביטול עצמי, חוסר ביטחון ושפלות?	דברים ח אורחות צדיקים	גאווה וענווה

		• האם הגאווה היא מידה רעה שיש לעקור מכל וכל? • כיצד ניתן להגיע למדרגת הענווה?	
שמחה	"השמחה" סיפור השמחה בעולמו של המאמין מהר"ל גבורות ה' פרק ז הראי"ה קוק העונג והשמחה, אדר היקר הראי"ה קוק עין איה הרב אלימלך בר שאול, מן הבאר ר' נחמן מברסלב, שיחות הר"ן	• האם זו מצווה להיות בשמחה? • כיצד מתגברים על העצבות? • האם וכיצד השמחה מקדמת את האדם מבחינה רוחנית? • כיצד אפשר להיות שמח למרות תחושת הכישלון של האדם?	2. מהר"ל גבורות ה' עמ' 116.
אהבת ישראל והעמים	שיר השירים "מה זאת אהבה?" הרב דסלר, מכתב מאליהו אריך פרום "אמנות האהבה" דברים ו רמב"ם הלכות יסודי התורה רמב"ם הלכות תשובה ר' יוסף אלבו ספר העיקרים הרב אלימלך בר שאול מצווה ולב רבי שניאור זלמן מלאדי, תניא מקורות להרחבה: הרב יוסף דב הלוי	• מה זו אהבה ואילו סוגי אהבות יש? • כיצד ניתן להצליח לאהוב? • האם יש לנהוג במידות טובות בכלל ובמידת האהבה גם כלפי הגויים?	3. מה זאת אהבה - עמ' 121. 4. אריך פרום עמ' 123-124. מקורות להרחבה: הרב סולוביצ'יק עמ' 132. 5. אוריין מאיר, עמ' 132 במעגלות החסידות 6. הרב עוזיאל עמ' 133 מקורות להרחבה.

		סולוביצ'יק על התשובה אוריין מאיר, במעגלות החסידות הרב נ ציון מאיר חי עוזיאל, הגיוני עוזיאל הרב אליהו בן אמוזג, ישראל והאנושות (הוגי המזרח)	
	מה היו התוצאות ההיסטוריות של הבחירה בעם ישראל לאורך השנים?	נתן אלתרמן, "מכל העמים"	פרק רביעי אמונה בשעת משבר מבוא
1. ספר ירמיה עמ' 138.	- האם מותר למאמין לשאול שאלות? - האם אמונה וביטחון בה' משמעם ביטול הרגשות הטבעיים של פחד, טרזניא כלפי שמיא וקושי להתמודד עם הרע שבעולם? - מה מצופה מהאדם המאמין לעשות כשהוא מתמודד עם מה שנראה לו כעוול? - האם שאילת שאלות על הקב"ה בשעת משבר היא חולשה או שהיא חלק מהאמונה? - מהן הדרכים של האדם המאמין להתמודד עם השואה?	בראשית יח ירמיהו יב איוב ב בראשית לב אברבנאל, פירוש אברבנאל לבראשית לב הרב אליעזר ברקוביץ, "מאמרים על יסודות היהדות"	האם מותר למאמין לשאול שאלות?
	- מהן דרכי ההתמודדות של האדם המאמין עם משבר? - האם ולפי אילו תבחינים ניתן לחלק את הדרכים בהגות היהודית להתמודדות	תלמוד בבלי, ר' עקיבא במיתתו מלבי"ם, פירוש המלבי"ם לספר דברים "ה' אלו קינו ה' אחד"	דרכי התמודדות של אדם מאמין עם משבר: א. הטוב והרע מאת ה'

	עם משבר לקבוצות מרכזיות? - מהם הערכים המרכזיים שעומדים אחרי התשובות השונים של ההוגים לשאלת ההתמודדות עם הסבל בעולם? - האם וכיצד ניתן ליישם את התשובות השונות שאינן מתמודדות עם שאלת הצדק האלוקי בשואה, בהתמודדותנו כמאמינים עם השואה? - מה המשמעות של תפיסת הקשיים כניסיון?		ותכליתם לטוב
		תלמוד בבלי, על אותו שניצל מטביעה בספינה	ב. ראיית המכלול ולא רק את המציאות העכשווית
		מדרש תנחומא, "ה' צדיק יבחן" הרב בן ציון מאיר עוזיאל, הגיוני עוזיאל (הוגי המזרח)	ג. הקב"ה מעמיד בניסיון רק אנשים בעלי כוחות נפש שיכולים לעמוד בניסיון
2. ריה"ל ספר הכוזרי מאמר שלישי הפיסקה "הייסורים ככפרת עוונות" (החלק הראשון נשאר), עמ' 148		ריה"ל, כוזרי	ד. הקב"ה מונע עוול בבריאה, אלא שהאדם בשכלו המצומצם, לא תמיד מסוגל להבין את דרכי ה'
		רמב"ם, מורה נבוכים	ה. רוב הרעות בעולם נגרמות על ידי בני האדם עצמם
		הרב יוסף דב סולוביצ'יק, "קול דודי דופק"	ו. האדם צריך לדעת כי לסבל יש משמעות וייעוד
	- האם הכפירה היא תופעה מודרנית? - מהם הגורמים לתופעת הכפירה באלוקים?	הרב שאול ישראלי, פרקים במחשבת ישראל רס"ג, אמונות ודעות	משבר הכפירה והחילון: מבוא

	- מהו מקומו של המוסר בהגדרת צלם אלוקים שבאדם ובחיות? - מהן השלכותיה של הכפירה באלוקים? - האם ומדוע התפתחות המדע מובילה לכפירה? - האם משבר האמונה הוא חלק מהתפתחות האמונה, או שהוא משבר שבדיעבד?		
על התשובה	הרב שלמה יוסף זיין "אור או אור" הרב יוסף דב סולוביצ'יק, על התשובה ר' נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן	- מהם התהליכים הנפשיים – רוחניים שעובר אדם החוזר בתשובה? - האם כל אדם הוא בסופו של דבר חוזר בתשובה ומהם השלכותיה של תפיסה כזו? - מהו היחס הנכון של האדם לעברו הבעייתי? - באילו דרכים יכול זכרון העבר שלנו להשפיע על חיינו וכיצד כדאי לעצבו? - מהן היתרונות במחיקת העבר הבעייתי שלנו ומהם הסיכויים שטמונים בכך?	
פרק שישי גאולה וימות המשיח מבוא	דברים ל יחזקאל לז תהילים קכו יחזקאל לו	מבוא עמ' 206.	
מהות ימות המשיח	רמב"ם, פירוש המשנה הקדמה לפרק חלק רמב"ן, פירוש לספר דברים	מה בין ימות המשיח לימים רגילים ומהן הנחותיה ומקורותיה של כל אחת מהגישות?	

	מהר"ל, נצח ישראל		
מדוע עלינו לצפות לגאולה ולימות המשיח?	הרב חרל"פ, ממעיני הישועה ריה"ל, כוזרי הרב שלום נח ברזובסקי (האדמו"ר מסלונים), ההרוגה עליך	- היכן נוכח המשיח בחיינו ומהי המשמעות של הצפייה לגאולה? - מדוע מי שמצפה לישועה ניצול מחבלי משיח? - מה חסר לנו היום שבגללו כדאי לצפות לגאולה? - מדוע הציפייה לגאולה נחשבת לאחד מיג עיקרים אצל הרמב"ם?	
סימני הגאולה ומאפייניה	ויקרא כו יחזקאל לו תלמוד בבלי סנהדרין צח האדמו"ר הרב שלום בער מליובאוויטש, קונטרס ומעין מבית ה הרב צבי הירש קלישר, דרישת ציון	- האם ישנם סימנים לבוא הגאולה ומהם? - האם הגאולה מתרחשת באופן טבעי או ניסי? - האם גאולה טבעית היא מלכתחילה או בדיעבד? - מהי המחלוקת סביב השאלה אם סימני הגאולה מתקיימים בימנו?	1. מבוא עמ' 194. 2. סימני הגאולה ומאפייניה עמ' 205.
גאולה ותשובה	הרב ישראל מאיר הכהן (החפץ חיים), ציפית לישועה הרב משה כלפון, גאולת משה (הוגי המזרח)	- מהו הקשר המהותי בין הגאולה לבין הכפירה והתשובה? - האם הגאולה תלויה בתשובה? - מה ההבדל בין גאולה "בעיתה" לגאולה "אחישנה"?	
האם מדינת ישראל היא ראשית צמיחת גאולתנו?	שלושת השבועות הרב יואל טייטלבוים (האדמו"ר מסאטמר), ויואל משה	- מהן שלושת השבועות והאם הן תקפות היום? - מהן הפרשנויות ההגותיות השונות שניתנו לתת לכך שמדינת ישראל קמה בזכותם של אנשים	3. האדמו"ר מליובאוויטש עמ' 206.

	הרב אלעזר מנחם שך, מכתבים ומאמרים הרב מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש, הרבי מלובאביץ', שיחות האדמו"ר מנחם מנדל שניאורסון מלובאביץ' הראי"ה קוק, חזון הגאולה, אורות הקודש הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל, הגיוני עוזיאל (הוגי המזרח) הרב צבי יהודה הכהן קוק, לנתיבות ישראל הרב יוסף דב סולוביצ'יק, קול דודי דופק	שפרקו עול מלכות שמים? - כיצד ניתן לחלק את ההוגים השונים לפי יחסם למדינת ישראל? (מן הסטרא אחרא, אין לה כל משמעות דתית, יש בה הצלה אך לא גאולה, ישועה) - האם הלאומיות היהודית היא חלק מהחלוקה המוכרת לעמים או שיש לה מאפיינים ייחודיים? - האם ומהי המשמעות לכך שעם ישראל הוא העם היחיד הכורך את הזהות הלאומית והיהודית יחד?	
פרק חמישי, אמונה, תרבות ויצירה	שמות לא הראי"ה קוק, אורות הקודש א, חדרי, איגרות הראי"ה קנח	מהו הערך של היצירה והאמנות בחיי האדם המאמין? האם האמנות היא "צורך שלא יגונה" או חלק מעבודת ה'? מדוע האמנות לא נתפסה בתודעה היהודית המסורתית כלגיטימית? מהם מוקדי החיכוך שבין האמונה לאמנות וכיצד ניתן להתמודד איתם?	חשיבות העיסוק באמנות וביצירה
האמנות ככלי ביטוי לעבודת ה'	הראי"ה קוק, הקדמה לשיר השירים הרב יחיאל יעקב וינברג, שרידי אש	כיצד קשורה התחייה הלאומית וגאולת עם ישראל ליחס לעולם האמנות? האם וכיצד הקונפליקט בין האמנות לתורה, והניסיונות להתמודדות איתו, מייצגים קונפליקטים נוספים, כמו בין התורה למדע, לפוליטיקה וכו'?	
פרק שביעי	ריה"ל, הכוזרי רמח"ל, דרך ה'	מהו העולם הבא ומהם מאפייניו?	

	מדוע התורה לא מתארת את ייעדי הגאולה הניסיים של העולם הבא? כיצד משפיעה תודעת המוות על חיינו? מדוע יש מוות בעולם, והאם זה ישתנה? האם תורת הגמול של היהדות עוסקת בשכר בעולם הזה או בעולם הבא ומדוע? מהו ההבדל בין תפיסת העולם הבא של היהדות והאיסלאם? האם המטרה של היהדות היא גאולה בתוך העולם הזה או ביטולו?	רמב"ם, הלכות תשובה	החיים והמוות עולם הבא
		הראי"ה קוק, אורות הקודש	השחרור מיראת המוות ומשמעות החיים